

Aralık 2023 | Sayı No: 99

PASABI

Pazar
Sabahı
Bilgileri

Bu Hafta...

Suriyeliler sorununa 'uluslararası hukuk' açısından bakmak
Pentest Günlükleri
Zeki Müren

www.pasabi.net

Aralık 2023 | Sayı No: 99

İÇİNDEKİLER

- 03 Editörden M. Recai YILMAZ
- 04 2023'ün Kelimeleri
- 05 2024 Öngörüleri, Bill GATES
- 06 2023'te NDC'ler ve Yenilenebilir Enerji Hedefleri, IRENA
- 07 Nöbetçi Çevirmen Savaşkan İLMAK
- 10 Pentest Günlükleri Yılmaz DEĞİRMENCİ
- 11 Müzik Zeki MÜREN

Çip süperstarı

2023 yılı sonuna geldiğimiz bugünlerde yeni yıl gelmeden yeni zamlar olmadan herkes yeni bir şeyler alma derdinde. Özellikle otomobil ve elektronik eşya satışları çok yüksek.

Geçmişte bu satışları etkileyen 2020 yılının sonunda ortaya çıkan çip krizini yaşamıştık. Hatırlarsanız, talebi karşılayacak sayıda teknolojik ürünün üretilmemesine, üretimde gecikmelere ve ürün fiyatlarında artışa neden olmuştu.

Çip üretimi günümüzde dünyanın en önemli teknolojik hamlesi. Sanayi devrimin itici gücü. Yapımı da pahalı ve zahmetli.

Çevremizde hemen her cihaz akıllı hale geldi. Akıllı demek yarı iletken ya da kısa adıyla çip içeriyor olduğunu gösteriyor. Bu cep telefonundaki yüksek teknolojili çipler olabileceği gibi, kredi kartları, otomobil koltuk ayarları veya sileceklerdeki daha düşük performanslı olanlar da olabilir. Toplamda 169 farklı sektörde çip kullanıldığı raporlanıyor.

Turizmde dolaylı olarak yine etkilenen bu büyük sektörler arasında. İletişim ve ulaşım turizmin olmazsa olmazlarından.

Dünyada yılda bir trilyondan fazla çip üretiliyor. Modern bir arabada 1.500 ila 3.000 arasında çip bulunurken iPhone 12'de yaklaşık 1.400 yarı iletkene sahip olduğu biliniyor. iPhone 13'ün 14'ün bu rakamdan çok daha yüksek olduğunu tahmin edebiliyorsunuzdur.

Çip üretimi stratejik olunca birçok ülkenin ve şirketin ilgisini çokça çekiyor. ABD, Çin ve Tayvan rahatsızlığının da en önemli nedenleri arasında.

Washington, Pekin'in silah programlarını hızlandırmak ve yapay zekasını geliştirmek için kullanacağından korktuğu son teknoloji çipleri Tayvan'ın Çin'e tedarik etmesini engellemek istiyor.

Öyle ki, en gelişmiş çiplerden mahrum kalabileceğinden korkan Çin, Tayvan'ın tacını çalmak için milyarlarca dolar harcıyor. Defalarca tehdit ediyor.

Tayvanın Çip hikayesi, 1969 yazında 23 yaşındayken Amerika Birleşik Devletleri'nde Princeton Üniversitesi'ne giden ve sonrasında 1970'lerde deneysel bir fabrika açan Dr. Shih ve meslektaşlarının hayallerinin sonucunda oluşan hikaye.

Dr. Shih ve bir grup genç, hırslı mühendis, şeker ve tişört ihraç eden bir adayı bir elektronik santrale dönüştürmeyi başardılar.

Günümüzün Taipei'si zengin ve havalı. Yüksek hızlı trenler yolcuları adanın batı kıyısı boyunca 350 km/saat (218 mil/saat) hızla taşıyor. **Taipei 101** - dünyanın en yüksek binası - şehrin refahının bir simgesi olarak şehrin üzerinde yükseliyor.

Refahı, stratejik üstünlüğü sağlayan çoğu tırnaktan daha büyük olmayan çok ince ve artık çip olarak bilinen silikon yarı iletkenin getirdiği sonuçlar.

Tayvan artık hayatımıza güç veren çiplerin yarısından fazlasını üretiyor. En büyük üreticisi Taiwan Semiconductor Manufacturing Company (TSMC), dünyanın en değerli dokuzuncu şirketi olarak değerini her geçen gün artırıyor.

Birkaç futbol sahası büyüklüğünde olan Tayvan'daki çip fabrikaları, dünyadaki en temiz yerlerden olduğu ve üretim detayları iyi korunduğu ve hatta dışarıdan kamera ile görüntü alınmasına izin verilmediği iddia ediliyor.

Yeni hedefler yeni nesil iPhone'larla yönelik üç nanometrelik çipler üretmek.

Editörden

M. Recai YILMAZ

Camhuriyet
100
YAŞINDA!

2023'ÜN KELİMELERİ

Rizz

“Charisma” kelimesinden türeyen ve daha çok genç kuşağın diline pelesenk olan “Rizz”, hem Merriam Webster hem Oxford Dictionary tarafından yılın kelimesi olarak gösterildi.

İnternet ve oyun kültüründen doğan, 2022’de internette “Rizz Tips” (Karizma İpuçları) videoları yayınlayan YouTube ve Twitch yayıncısı Kai Cenat’ın da etkisiyle popülerleşen kavram, haziran ayında aktör Tom Holland’ın Buzzfeed’e verdiği bir röportajda kullandığı “I have no rizz whatsoever. I have limited rizz.” (Hiç karizmam yok. Sınırlı bir karizmaya sahibim.) ifadelerinin ardından viral hale geldi.

Hallucinate

Cambridge Dictionary ve Dictionary.com’un yılın kelimesi olarak açıkladığı kavram, dilimizdeki tam karşılığı “halüsinasyon görmek” olan “hallucinate” oldu. Ancak adını listeye yazdırmasını sağlayan, yapay zekâyla bağlantılı olarak kazandığı yeni bir anlam.

Kullanıcının niyeti dışında yanlış bilgi üretme ve bunu gerçekmiş gibi sunma durumuna karşılık gelen “hallucinate” en basit tanımıyla chatbot’ların veya diğer yapay zekâ araçlarının kendilerinden emin biçimde bir şeyler uydurması anlamına geliyor.

AI

2023’ün açıklamaya en az ihtiyaç duyulan kelimesi AI, yani yapay zekâ hiç kuşkusuz. Bir sonraki büyük teknolojik devrim olarak kabul edilen ve yılın gündemini domine eden AI, bu sebeple Collins Dictionary’nin listesinin ilk sırasında yer alıyor.

Sözlük, “İnsanın zihinsel işlevlerinin bilgisayar programları tarafından modellenmesi” olarak tanımladığı AI’ın yıl içindeki kullanımının da geçtiğimiz yıla göre dört kat arttığını belirtiyor.

2024 ÖNGÖRÜLERİ, BILL GATES

- **Sağlık:** Önümüzdeki dönem tıp alanında önemli gelişmelere gebe. Yapay zekâ, büyük veri setlerini hızlı bir şekilde analiz ederek kanser gibi hastalıklar için tedavi geliştirilmesine ve AIDS, tüberküloz ve sıtma gibi küresel sağlık sorunların önceliklendirilmesine yardımcı olabilir. Ayrıca, sağlık çalışanlarına belirli yerel topluluklar için en iyi ilaç, dozaj ve tedavi süresi önerilerinde bulunarak antibiyotik direncinin kırılmasını sağlayabilir.
- **Eğitim:** Yapay zekâ, eğitimi kişiselleştirerek fırsat eşitliğini destekleyecek. Khanmigo ve MATHia gibi, Gates'in deyişyle "akıllara durgunluk veren" araçlar şimdiden piyasaya sürülmüş durumda.
- **Enerji:** COP28'de yaklaşık iki düzine ülke 2050 yılına kadar nükleer kapasitelerini üç katına çıkarma sözü verdi. Etrafında örülen diyaloglar şüphecilikten teknolojinin ölçeklendirilmesine doğru kayarken, temiz bir enerji kaynağı olarak nükleer enerjinin kullanımı yaygınlaşacak ve alan özelindeki inovasyonlar artacak gibi görünüyor.
- **Seçimler:** Yaklaşık 60 ülkenin vatandaşları önümüzdeki yıl hükümetin tüm kademelerindeki liderleri seçmek üzere sandık başına gidecek. Bu ülkeler 4 milyardan fazla insana, yani dünya nüfusunun yarısından fazlasına ev sahipliği yapıyor. 2024 seçimleri, sağlık ve iklim için dönüm noktası olacak. Seçilmiş liderlerin vereceği kararlar, her iki alanda da ne kadar ilerleme kaydedileceğini belirleyecek.

2023'TE NDC'LER VE YENİLENEBİLİR ENERJİ HEDEFLERİ, IRENA

Uluslararası Yenilenebilir Enerji Ajansı'nın (IRENA) hazırladığı rapor, ülkelerin yenilenebilir enerjiye yönelik taahhütleri ile iklim değişikliğiyle mücadeleyle yönelik acil ihtiyaç arasında kritik bir uçurum olduğunu ortaya koyuyor.

rapor, Paris Anlaşması kapsamındaki taahhütler olan Ulusal Olarak Belirlenmiş Katkılarda (NDC'ler) ana hatlarıyla belirtilen mevcut yenilenebilir enerji hedeflerinin, Paris Anlaşması hedeflerine ulaşmak için yetersiz olduğunu ortaya koyuyor.

NDC'ler yetersiz kalıyor: NDC'ler kapsamındaki yenilenebilir enerji hedefleri, yalnızca küresel ısınmayı 1,5°C ile sınırlamak için yetersiz değil, aynı zamanda ülkelerin halihazırda ulusal politika ve planlarında taahhüt ettiklerinin de gerisinde kalıyor.

Üç katına çıkma ihtiyacı var: COP28 hedefine ulaşmak için, küresel yenilenebilir enerji üretim kapasitesinin 2022'de 3 TW'tan 2030'a kadar üç katına çıkıp 9,4 TW'ye çıkması gerekecek. Şu anda NDC'ler bu devasa genişlemeyi başarmanın çok gerisinde kalıyor.

G20'nin sorumluluğu: G20 ülkeleri, önemli kaynak tabanları ve emisyon çıktılarıyla çok önemli bir role sahiptir. IRENA'nın 1,5°C yoluna göre, yalnızca G20 ülkelerinin yenilenebilir enerji kapasitelerini 2030 yılına kadar en az 6,4 TW artırmaları gerekecek.

Acil politika revizyonları: Ülkeler, NDC'lerini 1,5°C hedefi ve COP28 taahhütleriyle uyumlu, çok daha iddialı yenilenebilir enerji hedefleriyle revize etmelidir.

Etkinleştirici ortam: Hükümetler, yenilenebilir enerji dağıtımını hızlandırmak için hedefli düzenlemeler, mali teşvikler ve altyapı geliştirme yoluyla elverişli politika ortamları yaratmalıdır.

İşbirliği çok önemli: Adil ve hakkaniyetli bir enerji geçişi sağlamak için, özellikle gelişmekte olan ülkelerin teknoloji transferi ve mali yardımla desteklenmesi konusunda uluslararası işbirliğinin artırılması büyük önem taşıyor.

NÖBETÇİ ÇEVİRMEN

Camhuriyet
100
YAŞINDA!

Savaşkan İLMAK

Suriyeliler sorununa 'uluslararası hukuk' açısından bakmak

Prof. Dr. Sibel Özel'in adını hukukla ilgilenenler elbette iyi bilir, dikkatli televizyon izleyicileri de bu adı mutlaka anımsayacaklardır. Hukukçu ve akademisyen Özel'i kendi alanındaki diğer hukuk ve bilim insanlarından ayıran bazı referansları var:

O, kariyerinin tamamını uluslararası hukuk sorunlarıyla, tahlili veya sonuçlandırılması ilk bakışta imkânsız gibi gözükken -*Kıbrıs, Filistin, Irak, Suriye gibi*- girift diplomatik krizlerin uluslararası hukuk bağlamında analizleriyle, Türkiye'nin bölgesel ve uluslararası çapta yaşadığı derin sorunların çözümlenmesine yönelik araştırmalarla uğraşarak biçimlendirmiş. Sıradışı bir saha. Üzerine eğildiği konularda, ülkemizde ve uluslararası camiada kabul gören önemli tezler oluşturmuş. Adı ve kariyeri, derin uluslararası hukuk sorunlarına çözüm aranan diplomasi odalarında da zaman zaman anılmakta.

1986'da Marmara Hukuk'u birincilikle bitirmesinin üzerine gerçekleştirdiği bu etkileyici kariyer, Prof. Dr. Özel'i **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Milletlerarası Özel Hukuk Ana Bilim Dalı Başkanlığı**'na taşımış. 2017-2020 evresinde Profesör Özel, **UNESCO Türkiye Milli Komisyonu İzleme Grubu** üyeliğine davet edilmiş. Her dirhemiyile hak edilmiş ünvanlar. Ve geleceği çok parlak, gerçek bir akademisyen...

Erzurum Lisesi'nden yatılı okul arkadaşım, can dostum ve şimdilerde Ayarsız dergisinden 'köşe komşum' sevgili **Levent Albayrak**, Suriyeli göçmenler tartışmasının özellikle İstanbul-gerçekleşen mitingler bağlamında yeni bir boyuta taşındığı günlerde konuya ilişkin ilginç bir derleme yapmıştı. Sosyal medya sayfasında bu derlemeyi paylaştığında 2019 yılı temmuz ayının sonlarıydı. Levent'in Prof. Dr. Sibel Özel'in medyada yer alan açıklamalarına dayandırdığı o metin, herkesin az çok fikir sahibi olduğu, derin ya da sığ siyasal bir tutum belirlediği bir konuda -*üzerinden bunca yıl geçmesine karşın*- bugün de hem bir bellek tazelemesi hem de çok bilinmeyen bazı ayrıntıları ilk defa ortaya koyuyor olması bakımından önemli bir metin.

Metnin içeriğini, öyle göz ucuyla bakıp geçilecek fikirler ya da öneriler oluşturmuyor. Aksine gün geçtikçe, hele de başta Suriyeli sığınmacılar olmak üzere Türkiye'nin demografik, kültürel ve ekonomik geleceğini değiştirme potansiyeli oldukça yüksek bir göç ve göçmenler, sığınmacılar vs. konusunda daha iyi anlayacağımız kavramlar, olgular, durumlar ve tavsiyeler var metinde.

Çok da eskimiz saymıyorum; aksine bakın zaman, bir uluslararası kriz uzmanının görüşlerini nasıl, ne kadar haklı çıkarmış.

Bu nedenle makalenin ana hatlarını tekrar hatırlamakta yarar var.

Milletlerarası hukuk uzmanı **Prof. Dr. Sibel Özel** diyordu ki:

‘Suriyeliler meselesinin insan hakları ile ilgili sloganlar, faşistlik ithamları ve siyasal çıkarların ötesinde sağlıklı bir şekilde tartışılması ancak konuya ilişkin uluslararası ve ulusal hukuk normlarının algılanması ile mümkündür.

...

Türkiye Cumhuriyeti’nin yükümlülükleri de hukuk kurallarıyla belirlenmiştir. Suriyeliler, hukuken ‘mülteci’ statüsünde değildir. ‘Geçici koruma’ statüsü Suriyelilerin statüsü. Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK) madde 91’e göre ‘geçici koruma’ statüsüdür. Avrupa Birliği, Kosova krizinde Kosova Arnavutlarına 1951 Sözleşmesi kapsamında mülteci statüsü vermemek için geçici koruma statüsü tesis etmiştir. Zira geniş kitlelerin mülteci olarak kabulü AB için bir tehdit olarak algılanmıştır. YUKK madde 91’e göre ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesel olarak sınırlarımıza gelen veya geçen yabancılar geçici koruma altına alınır. Geçici koruma statüsü, Suriyelilere Türkiye’de koruma sağlarken, şartlar düzeldiğinde vatanlarına dönmelerini zorunlu kılan bir statüdür. Dolayısıyla, yılın belli dönemlerinde Suriye’deki akrabalarını ziyaret edip, Türkiye’ye dönüp yaşamını burada idame ettirmek, statünün anlamı ile bağdaşmaz. Bu durum, mülteci statüsü ya da uluslararası koruma statüsü ile de bağdaşmaz.

Kaçtığı ülkeye kendi rızasıyla dönen ve sonra sığındığı ülkeye geri gelen kişi uluslararası hukuk anlamında mülteci de değildir, uluslararası koruma kapsamında da değildir. Geçici koruma statüsü de anlamını yitirmiştir.

Bu durum hukuki değil, tümüyle siyasi bir karardır. Geçici koruma statüsünden yabancılar için öngörülen diğer statülere geçiş söz konusu değildir. Diğer yandan bu statünün T.C. vatandaşlığına alınma yoluyla sonlandırılması da ulusal ve uluslararası hukuka aykırıdır.

‘Kurallara uyma borcu’, vatandaşların devlet ile olan hukuki bağını ifade eder. Vatandaşın yabancıdan farklı olarak devletine sadık olma borcu bulunmaktadır. Yabancıların borcu, bulunduğu ülkenin kurallarına uymasındır. Bu nedenle Uluslararası Adalet Divanı, vatandaşlık iktisabının sadece sözlü tercih olmadığını; yeni bir devlete sadakat borcu doğurduğunu açıkça vurgulamıştır.

...

Vatandaşlığa alınacak kişinin yeni millet kimliğinin parçası olması yani dil, kültür ve geleneksel değerleri paylaşması gerekmektedir. Sadece uzun dönem mülteciler (*en az bir neslin geçmesi hali*) için uluslararası hukukta kabul edilen vatandaşlığa alma yöntemi, geçici koruma altında olan Suriyeliler için hukuki bir talep olarak ileri sürülemez. Diğer yandan Türkçe konuşup yazamayan, Türk tarih ve kültürünü bilmeyen ve özümsemeyen Suriyelilerin kitlesel olarak vatandaşlığa alınmaları hukuka aykırı olduğu gibi, kamu düzenini bozan ciddi sosyolojik ve siyasal sorunların doğumuna yol açacaktır.

...

Hukuk devleti olmanın gereği, Türkiye de bir hukuk devleti olarak, bütün yabancılar ayırım gözetmeksizin hukuku uygulamak zorundadır.

...

Kuralların bazen uygulanıp bazen göz ardı edilmesi Türkiye Cumhuriyeti'ni kamuoyu önünde zor durumda bırakmaktadır. Suriyeliler geçici koruma statüsünde olmasına rağmen çıkarılan yönetmeliklerle çalışma ve sosyal haklar kazanmışlardır. Ancak bu durum Türkiye'de kalıcı olmalarının altyapısı olarak değerlendirilemez. AB ile yapılan Geri Kabul Anlaşması ile Türkiye üzerinden Avrupa'ya giden yasadışı göçmenler Türkiye'ye iade edilecektir. Bir başka ifadeyle mülteci ve göçmen meselesinde Türkiye AB'yi korumakta ve duvar görevi üstlenmektedir. Diğer yandan Türkiye, hiçbir gelişmiş ülkenin yapmadığı şekilde 5 milyondan fazla sığınmacıya ülkesinde güvenlik ve aş temin etmektedir. Demografik yapıyı kökten değiştiren, büyük ekonomik ve sosyal problemlere neden olan bu meselede hukukun uygulanması, ırkçılık ya da faşizm olarak değerlendirilemez. Meselenin Almanya'ya işçi olarak, Almanya'nın davetiyle kontrollü sayılar halinde giden ve Alman ekonomisine büyük katkı yapan Türk işçilerle ilişkilendirilerek konuşulması da mümkün değildir. Olayın sosyolojik boyutu Geçici koruma statüsü kaldırıldığında Türkiye'de ikamet etmek isteyenler için diğer yabancılara uygulanan hukuki rejimin uygulanması veya genel T.C. vatandaşlığına alınma şartlarına göre vatandaşlığın verilmesi söz konusu olabilir. Ancak 'istisnai vatandaşlığa alınma yöntemiyle' Türkiye'nin değerler sistemini kabul etmeyen bir Suriyelinin vatandaşlığa alınması mümkün değildir. Türkiye'nin değerler sisteminin laiklik ve kadın-erkek eşitliği noktasında temsil edildiğini vurgulamak gerekir. Şiddet eylemlerine katılmış, laik hukuk düzenini kabul etmeyen, çokeşliliği kimliğinin bir parçası olarak gören Suriyelilerin Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığına alınmaları hukuken mümkün olmadığı gibi, siyasi nedenlerle bu yola gidilmesi çok ciddi sosyolojik sorunlara yol açacaktır.

Duygusal tavırları ve AB çıkarlarını korumayı bir kenara bırakarak hukukun istisnasız uygulanması gerekmektedir."

Peki niçin böyle yapmak lazımdır? Türkiye'nin yüksek çıkarları için elbette...

İngiltere'de Modern Muhafazakâr Parti'yi kuran **Benjamin Disraeli**'nin uluslararası politikaya şerh düşülmüş son derece mânidâr bir sözü vardır; bu söz, günümüz Amerikan politikalarını tarif etmek için de sıkça kullanılır: **'Bizim ebedi dostumuz ya da ebedi düşmanımız yoktur; sadece çıkarlarımız vardır'...**

Durumu bu kadar duygusuz ele almaktan özellikle kaçınıyorum; ama Türkiye'nin çıkarları, ülkemin geleceği ve bekâsı söz konusu olduğunda hem Disraeli'nin önerisine hem de Sayın Prof. Dr. Sibel Özel'in tespitlerine ve önerilerine elbette böyle kritik bir bölgede varlığını sürdüren belki de tek demokratik ülkenin yurttaşı olarak ben de yürekten katılıyorum... Demokrasimizin olgunluğunu hesap etmek başka bir konu.

Bununla birlikte Suriye'de iç savaşın patlak verdiği günden bugüne o ülkeden dışarıya akın eden sığınmacılarla ilgili doğru, net, objektif, kararlı ve en önemlisi de 'insanî' politikalar geliştirememiş ya da çıkarları icabı kasten geliştirmemiş, 'Bekle, gör!' demeyi seçmiş devletlerin, bugün hâlâ Disraeli'nin tarifindeki gibi -ve *tarihte hep olduğu gibi*- '*sadece ama sadece kendi çıkarları doğrultusunda*' hareket ediyor oluşları, üstüne üstük bir de Türkiye'ye kayıtsız-şartsız bir politik teslimiyet tutumu dikte edişleri, tek kelimeyle **'trajikomik'**. Gülünç, acıklı ve kabul edilemez!

PENTEST GÜNLÜKLERİ

*Pentest Günlükleri Kitapçığı Sayfa 106'dAn

Yılmaz
DEĞİRMENCİ

Kendisi çok iyi bir yazılımcı olan bir arkadaşımın geliştirdiği bir süredir sahada canlı hizmet veren bir "İşletme Otomasyon Yazılımının" pentestini birlikte yapıyoruz. Single-Page-Application olan yazılım doğal olarak Javascript'in yeteneklerine dayanıyor. Önyüz odaklı bir yazılım olarak çok pratik ve hızlı çalışıyor, üstelik bilinen klasik web zafiyetlerinin birçoğu temelden devre dışı kalmış oluyor. Ancak bu tarz mimarilerde defalarca gözlemediğim bir sorun, hak yükseltme zafiyetlerine karşı olan direncin zayıflığı oluyor. Router üzerinden gelmeyen bir istek unutulabiliyor.

Uygulamaya öncelikle işletme sahibi olarak giriş yapıyorum ve fonksiyonları inceliyorum. Özellikle diğer kullanıcılara rol tanımlama fonksiyonları dikkatimi çekiyor ve onları inceliyorum. Ardından stajyer yetkisiyle giriş yapıyorum. Arkadaşımın da desteğiyle tarayıcı console ekranı üzerinden kullanıcının kendi rolünü tanımlayan Javascript fonksiyonunu yazıyoruz. Gerçekten de stajyer arkadaşımız fonksiyonun çalışmasıyla anında işletme sahibi ekranına ulaşıyor. Gerisi ise tamamen kendi kontrolüne geçiyor.

Arkadaşım, birlikte yaptığımız bu çalışmadaki bulgumuzdan çok mutlu oluyor. Ben ise tarayıcı ekranından uygun komutları yazarak sonuca ulaşmanın ne kadar etkileyici olduğunu tekrar görüyorum.

MÜZİK

Dokunaklı sesi, kusursuz Türkçesi, plakları, konserleri, filmleri, sergileri, hatta şiirleriyle yüreklerimize nüfuz eden; getirmediği yenilik, devirmediği tabu bırakmayan **Zeki Müren**; "Sanat güneşimiz" bütün şarkıları hakkıyla seslendiren, ruhunu katan, şarkıları kanatlandıran bir yorumcu. Popüler olmayan bir şarkıyı söylememiş, söylediklerini meşhur etmiş. Tertemiz Türkçesi ve eze eze seslendirdiği sözcükler, alamet-i farikası olmuş.

50'li yıllardan 80'lere kadar sürekli zirvede: Resim yapıyor, desen çiziyor, kostüm tasarlıyor, şiir yazıyor, besteliyor, yorumluyor ve kendini beyazperdede canlandırıyor. Televizyon programları dersiniz, bir hipnoz: Gördüğünüz anda kaçmanız mümkün değil. Sahneye kademeli olarak getirdiği yenilikler, onu bir "devrimci" olarak anma sebeplerimizin başında geliyor. Türkiye'nin toplumsal yapısına son derece aykırı duruşu, buna rağmen hep el üstünde tutulması, dokunulmazlığı ve her şeyden öte halkla içiçeliği, Zeki Müren'i Zeki Müren yapan özellikler.

<https://www.youtube.com/watch?v=p7dSo0Uft-Q>